

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
2025-113

Er referens/dnr:
KN2025/00895

2025-08-22

Remissvar

Promemorian Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillståndsförfaranden för förnybar energi

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående remiss och vill anföra följande.

Förnybartdirektivet initierades för att uppfylla unionens mål om klimatneutralitet där energiomställningen är en central del av måluppfyllelsen. Svenskt Näringsliv välkomnar översynen av tillståndsförfarandet med syftet att effektivisera processerna. Nedan presenteras Svenskt Näringslivs kommentarer på förslagen i promemorian.

1. Svenskt Näringsliv vill betona vikten av att den behöriga myndigheten avger ett yttrande om omfattningen av och detaljnivån för den information som ska lämnas i MKB. Med de ändringar som föreslås i promemorian blir det svårt att uppfylla syftet med en effektiv tillsynsprocess om kraven på sökande är otydliga eller oförutsägbara. Frånvaro av tydliga förväntningar på sökandes underlag riskerar istället att förlänga tillståndsprocesserna.

2. Svenskt Näringsliv kan konstatera att promemorian lyfter att miljöbedömningen ska ingå i tillståndsförfarandet enligt direktivet. Tidsfristerna börjar dock gälla när en MKB har getts in till en behörig myndighet. I ljuset av direktivets syfte borde en rimlig tolkning vara att medlemsstaterna ska verka för att processen innan tidsfristerna börjar gälla också ska vara effektiv. I förordningarna om kritiska råmaterial (CRMA) och nettonollindustrin (NZIA), som också har regler om effektiva tillståndsförfaranden, ska ”one point of contact” säkerställa att sökande får den hjälp och stöd som behövs för att ansökningsprocessen ska bli så lättnavigerad som möjligt. De verksamheter som avses i förnybartdirektivet borde omfattas av samma princip eftersom syftet även här är en snabb klimatomställning.
3. Svenskt Näringsliv delar inte promemorians slutsats gällande definitionen av ”uppgradering”. I skälen till direktivet framgår att ”uppgradering” innefattar att helt eller delvis byta ut anläggningar, driftsystem eller driftutrustning. Skäl till varför ”uppgradering” inte ska inkludera rivning och uppförande av en ny anläggning saknas. Om motivet för kortare tidsfrister är att säkerställa fortsatt användning av kraftverk samtidigt som behovet av att utse nya platser för projekt för förnybar energi minskar, är det motsägelsefullt att göra tolkningen att rivning och uppförande av ny anläggning inte ska anses vara en uppgradering. I praktiken kan det också vara svårt att avgöra hur mycket konstruktionsändringar som utgör byte av anläggning och uppförande av en ny anläggning. Svenskt Näringsliv anser att syftet med optimerad klimatneutral energiproduktion uppnås med en bred definition av ”uppgradering”.

När det gäller exempelvis vattenkraften är lokaliseringen och miljöpåverkan vid en inrättning en begränsande faktor för kraftslaget. Av detta följer att de vattenkraftverk som finns borde effektiviseras så långt som möjligt.

Vattenkraften har en särställning som balanskraft i elsystemet. Ett bortfall får konsekvenser, också ur ett beredskapsperspektiv. Om en anläggning ”helt” kan bytas ut enligt direktivet är det svårt att förstå varför rivning och uppförande av en ny anläggning inte skulle omfattas av definitionen ”uppgradering”.

4. Svenskt Näringsliv vill framhålla vikten av att tolka innebörden av ”administrativt tillstånd” i ljuset av att Sveriges system med domstolsförfarande för miljötillstånd utgör ett undantag i europeiska sammanhang. I övriga medlemsländer (såvitt är känt) fattas beslut om miljötillstånd av myndigheter – inte domstolar. Därför kan slutsatsen dras att ”administrativa tillstånd” innefattar alla typer av tillstånd i övriga medlemsstater. Svenskt Näringsliv instämmer därför i att uttrycket bör ges en vid innebörd.
5. Svenskt Näringsliv delar inte slutsatsen att det ska finnas en godtycklig tidsram om tre år gällande bedömningar som gjorts enligt 6 kap 43 §. Motiveringen som anges i promemorian är en avvägning mellan att förenkla och snabba på tillstandsprocesser å ena sidan och bibehålla hög skyddsnivå å andra sidan. Att sätta en godtycklig tidsgräns är inte i linje med direktivets syfte, i stället borde en individuell bedömning göras utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Omständigheter kan ändras snabbare än vart tredje år, eller ingenting på tre år. Att sätta en godtycklig gräns på tre år är också överflödigt eftersom en myndighet som prövar en ansökan om tillstånd enligt en annan lag, ändå i varje enskilt fall, måste kontrollera att miljökonsekvensbeskrivningen omfattar åtgärden.

6. Enligt förnybartdirektivet ska tillståndsförfarandet innefatta alla relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av verk för förnybar energi, inbegripet miljöbedömningar. Syftet är att snabba på klimatomställningen genom att effektivisera tillståndprocesserna. Svenskt Näringsliv noterar att promemorian exkluderar avgränsningssamrådet och framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen från tidsfristerna i direktivet. Endast prövning i första instans omfattas av tidsgränserna i direktivet. Promemorian nämner också att behörig myndighet ska bekräfta ansökans fullständighet inom 45 dagar från att den mottagits. Det innebär att de 45 dagarna i praktiken kommer att fungera som en maxgräns för när myndigheter eller domstol ska ha läst igenom ansökan och konstaterat om kompletteringar behövs eller inte för att gå in i bedömningsfasen. Svenskt Näringsliv är tveksam till om denna tolkning är i linje med direktivets syfte om ett effektivare tillståndsförfarande. Vad händer om sökande, efter de 45 dagarnas revision av ansökan, behöver komplettera och få en ny bedömning om ansökan är komplett? Börjar de 45 dagarna räknas igen? En alternativ tolkning är att myndigheten under de 45 dagarna säkerställer att sökande har en fullgod ansökan för att miljöbedömningen ska kunna påbörjas. Att staten i samråd med sökande verkar för att en verksamhet ska ha möjlighet att bli klimatneutral leder till att Sverige snabbare uppnår det antagna målet om klimatneutralitet. Vidare är ett system som leder till att en ansökan avslås i prövningsfasen på grund av en bristfällig ansökan, vilken bedömts tillfredställande av behörig myndighet, inte i linje med förnybartdirektivets syfte. Inte heller kan ett system som tillåter ett oförutsägbart antal kompletteringar, både innan och under prövning av ansökan, anses vara i linje med direktivets syfte.

7. För att förstå om tolkningen som promemorian föreslår kommer att leda till effektiviserat tillståndsförfarande behövs en jämförelse av dagens tidsåtgång i de olika skedena. Svenskt Näringsliv anser att den effektivisering som direktivet eftersträvar vilar på ett effektivt myndighetsarbete som är rätt resurssatt och uppföljningsbart. Om dessa grundläggande förutsättningar inte uppfylls kan heller inte syftet med en snabb klimatomställning uppnås.
8. Svenskt Näringsliv konstaterar att promemorians förslag hänför sig till existerande svenskt tillståndsförfarande. I miljötillståndsutredningen (SOU 2024:98) föreslås ett antal ändringar av systemet som skulle påverka implementeringen av förnybartdirektivet om de genomfördes. Bland annat lyfts att avgränsningssamrådet skulle kunna exkluderas för att strömlinjeforma processen utan att allmänhetens talerätt åsidosätts. Om detta genomförs kommer förutsättningarna som resonemangen i promemorian vilar på att förändras. Alternativa förslag saknas.
9. I miljötillståndsutredningen framgår att ett av de mest ineffektiva momenten i tillståndprocessen är avgränsningssamrådet, därför föreslår utredningen att detta ska tas bort. I denna promemoria föreslås att högre krav ska ställas på underlaget till just avgränsningssamrådet. Svenskt Näringsliv ser problem med att påföra ytterligare börda för sökande i ett skede i tillståndprocessen som fått omfattande kritik. Det kan inte anses vara förenligt med direktivets syfte.
10. Det finns andra EU-akter som syftar till att effektivisera tillståndsförfarandena. Det är oklart hur bestämmelserna i NZIA och CRMA passar ihop med förnybartdirektivet. Det kan exempelvis finnas verksamheter som omfattas av flera av akterna och därför omfattas av olika tidsramar. I ljuset av detta framhåller Svenskt Näringsliv vikten av att syftet med direktiven och

förordningarna uppfylls, nämligen en effektiv tillståndprocess för att accelerera klimatomställningen och genom detta stärka Sveriges konkurrenskraft.

Karin Johansson

vice vd Svenskt Näringsliv

Lina Hagström